

Innehåll

Bakgrundsinformation, medborgardialog.....	1
Fråga 1: Vilka risker ser du med nollscenariot?	1
Fråga 2: Vilka möjligheter ser du med nollscenariot?	2
Fråga 3: Vilka risker ser du med scenario 1?.....	3
Fråga 4: Vilka möjligheter ser du med scenario 1?	4
Fråga 5: Vilka risker ser du med scenario 2?.....	6
Fråga 6: Vilka möjligheter ser du med scenario 2?	7
Fråga 7: Har du några andra tankar eller kommentarer?	9

Bakgrundsinformation, medborgardialog

Metod: Digital enkät i EsMaker, med bank-id-inloggning. Medborgare har också kunnat ringa in och skriva mail.

Antal medverkande: 117

Frågor:

Vilka risker/möjligheter ser du med nollscenariot?

Vilka risker/möjligheter ser du med scenario 1?

Vilka risker/möjligheter ser du med scenario 2?

Fråga 1: Vilka risker ser du med nollscenariot?

Sammanfattning: Många ser nollscenariot som en risk för att det kan innebära fortsatt höga kostnader utan att åstadkomma någon egentlig förbättring. Lokaler som redan är i dåligt skick kan bli dyrare att renovera i framtiden, och det finns en oro för att befintliga skolor inte kommer att möta miljö- och arbetsmiljökrav.

En del anser att resurser som kunde användas bättre, t.ex. på personal, istället slösas på ineffektiva lokaler.

Det finns också farhågor för att dåliga skolresultat, svårigheter att rekrytera behöriga lärare och en ojämlig utbildningskvalitet kommer kvarstå om inga förändringar görs:

”Inga förändringar = samma usla resultat”

”Stora kostnader för att renovera lokaler som i slutändan inte kommer att bli funktionsdugliga undervisningslokaler. Det betyder alltså att vi lägger ner mycket pengar på något som i slutändan inte kommer att bidra till det som behövs för att ge våra barn och elever de bästa förutsättningarna till en bra utbildning. Det känns som bortkastade pengar.”

"Jag tycker inte att detta förslag är ett rimligt alternativ. Det finns ingenting positivt med att bevara en omodern, dyr organisation."

"Ljusdals kommun tappar ytterligare i utbildningsnivå med högre belastning på och kostnader för socialtjänst, arbetsmarknadsåtgärder och sjukvård pga ökning av psykisk ohälsa, obesitas och diabetes typ 2. Dessutom ökad utflyttning av kvalificerad arbetskraft som inte accepterar undermålig utbildning för sina barn (brain drain)."

"Tror inte att riskerna behöver bli så dramatiska som man tror, man förutsätter ett "worst case scenario". Gång efter annan har bevisat att elevunderlaget har ökat istället för som befarat minskat just för att många väljer en mindre skola framför en större. "

"Att elever och personal inte mår bra pga exempelvis dålig ventilation och av lokaler som inte fungerar som skollokaler."

"Höga omkostnader och neddragningar på personal som är viktiga för barnen. Pratar inte om behöriga lärare utan resurs, fritidspersonal bland annat."

"De blir en för långdragen process och barnen blir lidande. Dom får långa skoldagar"

"Risken med att låta alla enheter vara kvar som de är idag tror jag blir att man från kommunens sida tycker att man valt närhet istället för kvalitet, och inte kommer göra andra förändringar för att höja kvaliteten i skolorna."

"Ekonomi blir svårt drabbad för alla och processen kommer kanske att stå still i många år innan det sker något"

Andra svarar att de inte ser några risker med nollscenariot utöver att det kommer att bli dyrt för kommunen

"Inga risker! Men det kostar mycket pengar att renovera och bygga om lokalerna för att de ska bli ändamålsenliga för undervisning och det beror enbart på att det inte lagts tillräckligt med pengar på detta löpande under alltför många år!"

"Inga andra än ekonomiska. Kommunen skulle vara tvungna att lägga mer pengar på de befintliga skolorna. Pengar som bevisligen finns eftersom man räknar med att ha råd att bygga två stycken aktivitetshallar i Ljusdal."

Fråga 2: Vilka möjligheter ser du med nollscenariot?

Sammanfattning: Flera svarar att de ser en möjlighet till ökad trygghet och bättre lärmiljöer i mindre skolor där eleverna känner sig sedda och hörda. Mindre grupper anses ge bättre relationer mellan elever och personal.

Att behålla skolorna kan bidra till en levande landsbygd och locka fler barnfamiljer att bo kvar eller flytta till området.

Några uppmanar till renoveringar av befintliga lokaler och att man genom det kan skapa moderna och funktionella lokaler som kan förbättra elevernas skolgång utan att behöva bygga nya skolor.

Många lyfter att nollscenariot innebär kortare resvägar för eleverna, vilket kan förbättra deras vardag och minska stress.

"Möjlighet till närheten av skola för alla elever och personal. En stor möjlighet för kommunen och dess politik att verkligen visa att man bryr sig om hela kommunen som man säger sig göra."

"En levande landsbygd! Inflyttning av barnfamiljer till byarna i Ljusdals kommun. Barnfamiljer väljer att flytta dit det finns byskolor kvar."

"Fler kommer välja att bo kvar i byarna om skolorna är kvar. Möjlighet att cykla/gå till skolan för barnen ger både rörelse och flexibilitet. Mindre och kortare resor = mindre miljöavtryck. Trygghet. Bättre koll på vart barnen är och vilka dom umgås med."

"Att barnen får behålla sina trygga skolor och skapa band med den plats de förhoppningsvis vill stanna kvar på senare som vuxna."

"Ungarna slipper åka flera mil om dagen samt slippa sitta och trängas i lokaler med mycket ljud när de blir för mycket folk "

"Positivt för bygden/samhället att dessa enheter finns kvar. Bidrar till arbetskraft, gemenskap och en levande kommun. Kommunen blir mer attraktiv om vi har en kommun som lever. Döda småbyar finns det redan gott om."

"Byskolorna är viktiga för HELA kommunens överlevnad. Att ha en besöksgruva, nationalpark samt ett världsarv där inga människor ser möjligheter att leva och bo är inget värt!"

"Möjligheterna är att barnen i kommunen inte behöver bussas runt på daglig basis. Att ha skolor i fler kommundelar är en förutsättning för att få folk att flytta hit, och det har ju kommunen sagt att man vill. Det är väl t o m ett prioriterat mål?"

"Miljömässigt är det bättre att ta tillvara på det man redan har och renovera, än att bygga en nytt - vilket också är kostsamt."

"Här har vi möjlighet att välja om vi vill vara en kommun med levande landsbygd. Att ha förskola samt låg- och mellanstadium i våra byar tror jag är en stor faktor för att de ska överleva. Jag är helt övertygad om att det är avgörande när barnfamiljer väljer var de ska låta sina barn växa upp. Som förälder, vill du inte att ditt barn ska kunna gå eller cykla till skolan istället för att åka buss i över en timme?"

Andra svarar att de inte ser några möjligheter alls med nollscenariot:

"Det enda positiva är väl att Los inte tappar sin skola, men nackdelarna överväger starkt. Det är inte hållbart i något avseende med så små grupper, varken för eleverna eller lärarna."

Fråga 3: Vilka risker ser du med scenario 1?

Sammanfattning: Det finns en oro för att större skolor och större grupper kan leda till att elever inte blir sedda, vilket kan resultera i sämre skolresultat och ökad mobbing. Många är bekymrade över att

längre resvägar för eleverna kan leda till trötthet och mindre tid för fritidsaktiviteter, vilket kan påverka deras välmående negativt. Det finns också farhågor om att byskolor läggs ner, vilket kan leda till att byar avfolkas och att lokalsamhällen försvagas.

Respondenterna ser också risken för att kostnaderna för nybyggnationer och ökade transporter kan bli höga och svåra att hantera ekonomiskt för kommunen. Man ser också en risk att elever i högre grad väljer friskolor vilket gör att nybyggda/nyrenoverade skolor blir överdimensionerade och kostsamma

"Kan bara gå till mig själv. Det har för mig varit en mardröm att behöva byta skola till Ljusdal vid den åldern. Åh barnen från Los får åka ännu längre. Förstår inte hur det ens kan vara ett alternativ."

"Att det blir för långa pendlingstider för barn. Större miljöutsläpp med fler transporter. Större skola - svårare att "se" varje barn. Landsbygden dör sakta ut..."

"Långt för vissa v h att skjutsa till exempelvis föris."

"Att det blir långt för eleverna att ta sig till skolan, när dom börjar högstadiet."

"Om vi ska bygga/skapa ett högstadium centralt i Ljusdal så bör även Järvsö 7-9 ingå, annars blir det inte hållbart i längden."

"Stora förändringar som kan skapa oro under några år. Att politiken river upp beslut för att det blir för mycket mothugg. Att Järvsö blir en egen enklav i om att man behåller högstadiet där."

"Att Ljusdal avvecklar sin enda konkurrensfördel: småskalighet kombinerat med närhet. Vi kan inte konkurrera på andra grunder än det."

"Otrygg miljö med en stor högstadieskola. Barnen blir mer anonyma, högre risk för gängbildning. Psykiska ohälsan hos barnen ökar troligen. Långa resor för barnen. Många barn som kommer hänga på köpingen, långt hemifrån."

"Riskerna är att barnen i ytterområdena får oerhört långa resor till och från skolan, så pass långa att skolgången blir lidande och att enda alternativet för familjen är att lämna orten och flytta närmare en skola. I mitt fall definitivt till en annan kommun."

"Jag skulle inte välja att sätta mitt barn på propellern med fyra avdelningar. Då skulle jag alla dar i veckan hellre ha barnet på något av personalkooperativen."

"Som inflyttad från storstadsregion ser jag stora risker med en F-9-skola. De brukar alltid vara de stökigaste skolorna och absolut ingen förbättring för de minsta barnen. En av fördelarna med flytt till Ljusdals kommun var just att komma ifrån den utvecklingen och att få komma till en idyllisk byskola med mindre klasser."

Fråga 4: Vilka möjligheter ser du med scenario 1?

Sammanfattning: Många ser det positiva i att bygga en helt ny högstadieskola, där man helt kan anpassa lokalerna till dagens krav och till elevers olika behov. Man ser också att förslaget kan leda till en bättre fördelning av skolornas resurser. Genom att minska antalet skolbyggnader som behöver underhåll och drift, kan kommunen frigöra resurser som kan användas för att förbättra utbildningskvaliteten. Man lyfter att det är en fördel att man i scenario 1 har två 7-9 skolor i kommunen eftersom elever då har kvar möjligheten att byta skola om det inte fungerar.

Flera invånare ser också en möjlighet att skapa moderna och bättre utrustade lärmiljöer genom att samla eleverna i färre, men bättre utrustade skolor. Detta kan innebära att eleverna får tillgång till bättre faciliteter och teknik, vilket kan stödja deras lärande och utveckling.

"En helt ny högstadieskola bara det säger väl allt. Fräscha anpassade till så långt som möjligt för alla elever med npf eller andra anpassningar."

"Detta känns som det vettigaste förslaget med fler fördelar än nackdelar rent generellt."

"Bättre ekonomi, lättare för barn att träffa fler vänner."

"Möjlighet att slå ihop flera enheter för att få en bättre ekonomi och ha en större täthet av behöriga lärare. Minskade driftkostnader för lokaler.

Om ny skola byggs i Ljusdal kan man ta hänsyn till dagens krav utan att behöva ta hänsyn till befintlig byggnad och dess förutsättningar."

"Att samla högstadieeleverna från Färila och Ljusdal på Stenhamre tror jag på. Det är dags att ta ett helhetsgrepp om denna åldersgrupp, kunskapsmässigt och även socialt, och samla alla tänkbara resurser på en och samma plats."

"Att det finns två olika högstadium i kommunen är viktigt för att man ska ha en möjlighet att byta skola om man så önskar eller behöver."

"Förhoppningsvis mer ändamålsenliga och fräscha lokaler. Större andel behöriga lärare."

"Detta är mitt favoritförslag då det är lite mellanmjölk. Mer kostnadseffektivt men att fortfarande vara en kommun som kan locka invånare. Att utgå från prognosen är ju ändå att utgå från att framtiden är "negativ", något som absolut kan stämma men det känns drastiskt för en by som Järvsö där jag råkar bor och vi ändå har viss inflyttning."

"Att kommunen på kort sikt kommer spara pengar."

"Möjlighet att minska kostnaden och fokusera på fortbildning av personal för få fler behöriga lärare och bättre kvalitet."

"Att göra en gemensam F-9 i Järvsö och samla köket, gymnastik, special pedagoger mm. borde kunna ge bra effektiviseringsmöjligheter."

Andra har svarat att de inte ser några möjligheter alls med scenario 1:

"Att det gör lite mindre ont än scenario två."

"Inga alls som skulle gynna mina barn med tanke på var vi bor."

Fråga 5: Vilka risker ser du med scenario 2?

Sammanfattning: Många uttrycker oro för att centraliseringen av skolorna kommer att leda till längre resvägar för många elever, vilket kan resultera i trötthet och minskad tid för fritidsaktiviteter och familjeliv. Det finns en rädsla för att större skolor och klasser kommer att göra det svårare för lärarna att ge individuell uppmärksamhet, vilket kan påverka elevernas skolresultat negativt. Man är också orolig för ökad otrygghet, droger och gäng med enda stor högstadieskola.

Många ser risken att små samhällen och byar kan avfolkas om skolorna där stängs, vilket kan leda till minskad lokal samhörighet och ekonomisk aktivitet. Det finns också farhågor om att ökade kostnader för transporter och nybyggnationer kan bli ekonomiskt ohållbara för kommunen.

Många uppger att scenario 1 och 2 har samma risker:

"Byarna avfolkas. Barnen får åka för långt. Behöver mer skjuts. Arbetstillfällena på byarna försvinner. Barnen kan inte längre cykla till skolan på sommarhalvåret, dom får då mindre motion."

"Att stora investeringar måste göras för att bygga ut för att få utrymme för de större elevgrupperna, samt att det med tiden leder till att de lokalerna i sin tur blir för dyra och för stora när elevantalet minskar ytterligare i en snar framtid."

"Stort elevantal. Dyrt."

"Loos blir avbefolkat, det går inte att från förskolan till 6an åka 45 min enkel väg till skolan. Onödigt dyra transporter samt trötta & okoncentrerade elever. OM någon elev som ska gå högstadiet finns kvar i Loos är det 1 timmes enkel resa till både Ljusdal, Sveg & Orsa."

"Stora investeringar under ett antal år innebär höga kostnader."

"Att politiken backar pga för stora förändringar. Att det blir stora kostnader för lokaler som man överger men ändå måste betala för."

"Förskolebarn och skolbarn har olika behov i utemiljön. Många barn samlade på samma ytor gör det svårare för pedagogerna att ha överblick över "sina" barn."

"Man söker sig till friskolorna på grund av att man inte vill att sina barn ska gå i så stora skolor. Nya friskolor startas och "tar över" de kommunalas elever."

"Att högstadieskolan i Ljusdal blir "för stor" och skapar otrygghet för eleverna som i sin tur påverkar studieron och studieresultat. Inflyttningen till Järvsö kan påverkas då de är negativt att det inte finns ett högstadium på orten."

*"Vad blir kostnaden av all renovering och nybyggnation?
Vad händer med lokalerna som blir över, kostnader?"*

"Att mitt barn inte kommer få en ordentlig utbildning då han inte kommer att orka med. Att mitt barn inte kommer bli sett/hört. Att jag måste flytta från min by och lämna mitt jobb och min trygga punkt som jag skapat mig här."

"Många. Framför allt ser jag det som en katastrofidé att ha bara ett högstadium i kommunen. Redan idag har vi problem med saker som händer bland ungdomar på EPA-träffar och liknande och jag är övertygad om att det skulle bli värre av att alla befinner sig på samma ställe."

"Den största risken är att detta scenario inte blir verklighet därför att våra folkvalda politiker inte vågar ta beslutet pga bl a föräldrarnas negativa attityder till förslaget."

"Lägger ni ner Färila högstadium så befarar jag att det i förlängningen kommer att döda orten. Jag tror inte heller att folk fult ut har förstått vilka hjärtskärande konsekvenser detta kommer att få."

Fråga 6: Vilka möjligheter ser du med scenario 2?

Sammanfattning: Vissa ser möjligheten att genom att centralisera skolorna kunna skapa mer resurseffektiva och bättre utrustade skolor som kan erbjuda högre utbildningskvalitet. Flera anser att scenario 2 kan leda till bättre arbetsmiljöer för lärarna, vilket kan göra det lättare att rekrytera och behålla kvalificerad personal.

Det finns också en tro på att större skolor kan ge eleverna bättre sociala och lärande miljöer genom att erbjuda fler valmöjligheter och specialiseringar inom undervisningen. En centralisering kan också innebära bättre anpassade och moderna lokaler som möter dagens krav på lärande och arbetsmiljö

"Nybyggda och anpassade lokaler. Ett mer aktivt Ljusdals centrum."

"Att man fokuserar på det bästa för barn och elever och inte kring vad vuxna tycker. Det är barnen det handlar om och deras framtid. Tar man inte det alternativet väljer man att ta nej till det som de kunniga föreslår."

"Likvärdighet, lokaler som anpassas till barn från förskola upp till grundskola i samlad miljö. Bättre organisering av behörig personal."

"Det skapar en mer mångsidig och mångkulturell miljö där eleverna har möjlighet att möta och interagera med en större och mer varierad grupp av människor. En stor skola kan också ha bättre resurser och infrastruktur, vilket kan resultera i bättre undervisning och utrustning för eleverna."

"Bättre ekonomi, lättare att skaffa kompisar för barnen."

"Det bästa alternativet. Vi måste släppa de gamla idéerna om hur skolan ska vara. Det är nya tider. Som f.d. lärare tycket jag att det vore intressant att jobba på en stor enhet. Möjligheterna med alternativet är att skolan kan bli likvärdig för alla elever. Jag tror också att de med digitala hjälpmedel går att ha distansstudier för samtliga elever någon dag i veckan. Det är någonting som behöver övas på inför högre studier samt framtida arbete."

"Minskade lokalkostnader för lokaler som är utdömda. UC flyttar in i gymnasiets lokaler verkar vettigt. Båda verksamheterna riktar sig till äldre elever."

"Med begränsade ekonomiska medel, sjunkande födelsetal och en åldrande befolkning är det våra politikernas skyldighet att värna våra gemensamma skattemedel. Satsa på kvalitet i undervisningen framför halvtomma nedgångna skolfastigheter."

"Att det finns möjlighet att tänka efter före när nya lokaler ska byggas"

"Alla skolor får funktionella lokaler för dagens verksamhet."

"Möjligheter att optimera verksamheter, minska kostnader och vidareutbilda personal"

Andra har svarat att de inte ser några möjligheter alls med alternativ 2:

"Inga. Det kommer inte leda till några pedagogiska vinster, eller ekonomiska vinster. Personalen kommer att söka sig till andra skolor eller starta friskolor"

"Som förälder ser jag inga positiva möjligheter. Inte mina barn heller. De vill inte gå i högstadieskola i Ljusdal. De vill ha kvar högstadiet i Färila."

Fråga 7: Har du några andra tankar eller kommentarer?

Sammanfattning: Skolan är ett ämne som engagerar och många enkättagare uttrycker starka känslor för lokalsamhälle vilket visar på en djup omsorg om skolornas framtid och deras påverkan på barnens utbildning och välmående. Svaren täcker ett brett spektra från oro till framtidstro. Endast ett litet urval får plats i den här sammanfattningen:

"Att lyfta ur skolan ur ett samhällligt perspektiv är en omöjlighet. Det kan eventuellt bli en kortsiktig vinst, men på lång sikt kommer kommunen (inte organisation utan befolkningen) att förlora på det."

"Av egen erfarenhet vet jag att en större klass med utbildade lärare kan vara bättre än en mindre klass med icke utbildade."

"Ge vårdnadshavare, elever, personal lugn och ro. Gör en plan som sträcker sig över tid, en plan som går att fullfölja, en plan med elevernas framtida i fokus, hur gör vi för att våra elever ska kunna välja fritt att utbilda sig till. Hur får vi behöriga lärare att våga satsa på Ljusdal, vad kan vi erbjuda dom som gör att dom vågar känna att "Ljusdal är möjligheternas plats, där vi har rektorer, chefer i ryggen som vill att vi ska kunna lyckas"

"Båda scenarion som presenterats är extremt stora åtgärder som skulle ha förödande konsekvenser för mycket stora delar av kommunen. I utredningen så presenteras inte heller vilka skolor i kommunen där eleverna faktiskt redan har bra resultat (vi har faktiskt skolor med över rikssnitt), eller vilka skolor som har dåliga resultat. Utan där gör man bara en sammanfattad bedömning att allt är dåligt, och detta gör man egentligen utifrån klass 9 avgångs betyg. Då är det väl rimligt att man bör sätta in åtgärderna i högstadiet?"

"Tycker det är uppenbart från alla håll (ekonomi, lokaler och främst eleverns målpuppfyllelse) att något behöver förändras."

"Titta på närliggande kommuner hur de gör, Edsbyn har små enheter och bland de bästa resultaten i Sverige, hur får de att gå ihop? Behåll de mindre fsk-enheterna."

"Dela högstadiet på två skolor, lägg inte alla ägg i samma påse."

"Jag har jobbat både på Los skola och på Ramsjö skola när den fanns. Det som slagit mig under de åren är att jag tycker att eleverna på högstadiet missar väldigt mycket, särskilt i socialt samspel med andra tonåringar. Elever från Los borde få träffa andra ungdomar i samma ålder och växa och lära av detta. Och givetvis tvärtom. Det blir konsekvenser av hur man väljer att bosätta sig och man kan inte få allt överallt."

"Bra att göra det här arbetet innan man "lappar och lagar" mer i befintliga lokaler. Statistiken visar att som det är i dag inte fungerar, vi behöver ta ett stort grepp över skolan i kommunen."

"Att jag är så evinnerligt trött på att vuxna alltid tror att mindre är bättre. Jag är själv vuxen och gick i en liten skola. När det blev problem med kompisar där så fanns inga andra, pga få barn. Vilket skapade stort utanförskap."

"Här sätts politikernas vilja och övertygelse på prov. Vi har tidigare sett prov på politiker som agerat ute i byarna för att vinna politiska poäng och röster. Det kommer nog att svida om de ens vågar ta obekväma beslut."

"Varför ska allt vara så storskaligt, måste gå att lösa utan att slå ihop massor. Slå ihop några mindre enheter istället för allt. Och tänk på barnens trygghet och utemiljö likväl som innemiljö. Att ha alla på samma ställe är som bäddat för mer mobbning, stora klasser är ingen fördel för barnen. Allt handlar bara om pengar, tänk på barnen istället."

"Mitt löfte till er är, om den skola mina barn går på försämras och att de behöver åka uppåt 12 mil om dagen, att vi (fem personer) omgående flyttar till en annan kommun."

"Det viktigaste av allt är att föräldrarna blir mer närvarande i sina barns liv och engagerade i skolgången."

"Jag hoppas att man tittar inte enbart till lokalerna utan också på resultaten som eleverna på mindre skolor. Rikta mer in på att högstadiet ska slås samman, rör inte dom små trygga F-6 skolorna"

"Ni måste tänka om. Ljusdal är en glesbygdskommun, ni kan inte försöka flytta in alla till centrala Ljusdal. Då kommer inte befolkningen att öka. Det finns faktiskt människor som vill kunna bo och leva på landsbygden också."

"Socioekonomiska starka familjer som är de som bidrar ekonomiskt i kommunen kommer inte acceptera något annat än en kvalitativ skola för barnen. Finns risk för större avflyttning med än sämre skola."

"Vi kan inte bara titta runt på vad alla andra jämförbara kommuner har gjort, vi måste också ställa oss frågan vad VILL vi egentligen? Jag är i alla fall beredd att lägga fler skattekrönor än idag på att bevara möjligheten att Färila, Los, Järvsö, Tallåsen mfl får lov att fortsätta utvecklas i den riktning som invånarna själva vill, och inte begränsas av att ytterligare en samhällsservice skärs ned i en strävan mot ytterligare effektivisering."

"Stor oro att en stor förändring sker som i slutändan leder till kaos och en orolig vardag för våra unga."

"Skolan är så oerhört viktig i samhället, och särskilt här på landsbygden - vi kan ge dem en positiv bild av att växa upp på den här platsen, så de vill stanna kvar eller komma tillbaka när de är vuxna och ska bilda familj. Så gör det här bra nu!"